

MONITOR PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ A JUDIKATURY 1. 2. 2019 – 28. 2. 2019

(A) PRÁVNÍ PŘEDPISY

(1) NOVELA TRESTNÍHO ZÁKONÍKU

- Dne 1. 2. 2019 nabyla účinnosti novela trestního zákoníku, o které jsme Vás informovali v monitoru právních předpisů a judikatury za měsíc prosinec 2018.
- Do trestního zákoníku byl zakotven nový trestný čin maření spravedlnosti, kterého se dopustí ten, kdo před soudem nebo mezinárodním soudním orgánem předloží věcný nebo listinný důkazní prostředek, který má podstatný význam pro rozhodnutí, a o kterém ví, že je padělaný nebo pozměněný, a to v úmyslu použít jej jako pravý. Toto ustanovení může mimo jiné negativně zasahovat do činnosti advokátů a činit je odpovědnými za důkazy, které budou předkládat v zastoupení svých klientů. Advokát by tak měl klienta jednak poučit o takovém trestném činu a dále si od klienta vyžádat prohlášení, že důkaz obdržel k tomuto účelu a nemá důvod pochybovat o pravosti a autenticitě důkazu.
- Novela dále zavedla spáchání trestného činu podplacení a trestného činu nepřímého úplatkářství prostřednictvím jiné osoby a zrušila ustanovení o trestných činech podílnictví a podílnictví z nedbalosti. Tato trestněprávní jednání novela včlenila do skutkových podstat trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti, který je kvalifikován jako zvláště závažný zločin. Nově byla také zakotvena definice nástroje a definice výnosu z trestné činnosti.

(2) NOVELA OBČANSKÉHO ZÁKONÍKU

- Poslanecká sněmovna se bude zabývat novelou občanského zákoníku, která by měla odstranit nedostatky ve stávající úpravě bytového spoluvlastnictví a ve vymezení předmětu vlastnického a spoluvlastnického práva.
- Novela mění ustanovení o změně prohlášení o vzniku jednotky, a to tak, že ke změně již nebude potřeba dohoda všech dotčených vlastníků, ale pouze písemný souhlas většiny vlastníků jednotek, jejichž práv a povinností se změna dotkne (popř. také písemný souhlas oprávněné osoby z věcného práva, je-li jednotka zatížena).
- Novela dále zavádí nové povinnosti vlastníka jednotky, který bude muset bez zbytečného odkladu oznámit osobě odpovědné za správu domu a pozemku své jméno, bydliště, jméno a bydliště osoby, které přenechal byt k užívání na dobu nikoliv přechodnou, a počet osob, které budou mít v bytě domácnost. Zároveň bude osoba odpovědná za správu domu povinně vést seznam vlastníků jednotek a osob, kterým vlastník přenechal byt k užívání. Dále bude vlastník jednotky povinen oznamovat osobě odpovědné za správu domu stavební úpravy uvnitř svého bytu. Novela dále zpřesňuje povinnosti vlastníka jednotky při údržbě bytu a společných prostor.

- Nově by také osoba odpovědná za správu domu mohla podat návrh k soudu na nařízení prodeje jednotky toho vlastníka, který i přes písemnou výstrahu osoby odpovědné za správu domu porušuje své povinnosti způsobem podstatně omezujícím nebo znemožňujícím výkon práv ostatních vlastníků jednotek.
- Dále novela zakotvuje ustanovení, dle něhož při převodu vlastnického práva k jednotce přecházejí s jednotkou na nabyvatele dluhy převodce na příspěvcích na správu domu a pozemku a na plněních spojených nebo souvisejících s užíváním bytu, mohl-li je nabyvatel zjistit.
- Novela rovněž zavádí ustanovení, které vylučuje uplatnění předkupního práva ke spoluvlastnickému podílu, pokud je s jednotkou převáděn (a) spoluvlastnický podíl na jiné jednotce zahrnující nebytový prostor nebo soubor nebytových prostorů, který s ní funkčně souvisí, nebo (b) spoluvlastnický podíl na nemovité věci, která funkčně souvisí s nemovitou věcí, k níž je vlastnické právo rozděleno na vlastnické právo k jednotkám.

(3) NOVELA ÚSTAVY ČESKÉ REPUBLIKY

- Vláda projednává novelu Ústavy ČR, která by zakotvila neslučitelnost souběhu výkonu funkce poslance a člena vlády, tedy zavedení institutu tzv. klouzavého mandátu. V případě, že by byl poslanec jmenován členem vlády, jeho mandát poslance by získal náhradník, který kandidoval na kandidátní listině téže politické strany nebo politického hnutí ve stejném volebním kraji.

(4) NOVELA AUTORSKÉHO ZÁKONA

- Poslanecká sněmovna se bude zabývat novelou autorského zákona, která by měla odstranit povinnost placení autorských poplatků v případech, kdy se provozováním rozhlasového či televizního vysílání zpřístupňují díla pomocí přístroje technicky způsobilého k příjmu takového vysílání, avšak toto provozování nemá jakýkoliv přímý či nepřímý hospodářský nebo obchodní prospěch pro provozovatele příslušné provozovny.

(5) NOVELA ZÁKONA O REJSTŘÍKU TRESTŮ

- Senát schválil a prezident podepsal novelu zákona o Rejstříku trestů, o které jsme Vás informovali v monitoru právních předpisů a judikatury za měsíc prosinec 2018. Novela implementuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1191, o podpoře volného pohybu občanů zjednodušením požadavků na předkládání některých veřejných listin v Evropské unii.
- Novela umožní žádat o vydání výpisu z evidence Rejstříku trestů pomocí vícejazyčného standardního formuláře. Pro použití výpisu v zahraničí už tak nebude potřeba ověřený překlad výpisu. Dále dojde ke zpřesnění postupu při podávání žádosti o výpis z trestního rejstříku elektronicky prostřednictvím portálu veřejné správy.

- Novela nabyla účinnosti 16. 2. 2019.

(6) NOVELA TRESTNÍHO ZÁKONÍKU II.

- Poslanecká sněmovna schválila v 1. čtení novelu trestního zákoníku, která by měla zpřísnit postih nevhodného nakládání se zvířaty v souvislosti s tzv. procesem „odvěcnění“, kdy dřívější přístup ke zvířeti jako k věci se mění na přístup k němu jako k živému tvorů.
- Novela zavádí nový druh trestu – zákaz držení a chovu zvířat, který by mohl být uložen pachateli, který se dopustí trestného činu v souvislosti s držením, chovem nebo péčí o zvíře. Dále pak novela zpřísňuje postih za spáchání trestného činu týrání zvířat nebo včleňuje do trestního zákoníku nový trestný čin „*chov zvířat v nevhodných podmínkách*“.

(7) NOVELA OBČANSKÉHO ZÁKONÍKU II.

- Poslanecká sněmovna se bude zabývat také další novelou občanského zákoníku, která by měla změnit pořadí plnění dluhu ve prospěch plnění na jistinu. Na základě novely by tak nejdříve došlo k započtení plnění na jistinu, poté na úroky z prodlení a nakonec na úroky smluvní.

(8) NÁVRH ZÁKONA O REALITNÍM ZPROSTŘEDKOVÁNÍ

- Poslanecká sněmovna se bude zabývat návrhem zákona o realitním zprostředkování, který upravuje pravidla pro výkon realitního zprostředkování, definici realitního zprostředkování včetně specifické úpravy zprostředkovatelské smlouvy, ochranu klientů a zavádí pravidla účinné kontroly realitních zprostředkovatelů nebo dále např. požadavky na odbornou kvalifikaci osob vykonávajících tuto činnost.

(B) OCHRANA OSOBNÍCH ÚDAJŮ (GDPR)

(1) STANOVISKO ÚOOÚ K POVINNOSTI SPRÁVCŮ PROVÁDĚT POSOUZENÍ VLIVU NA OCHRANU OSOBNÍCH ÚDAJŮ

- Úřad pro ochranu osobních údajů (ÚOOÚ) uveřejnil dokument „*K povinnosti správců provádět posouzení vlivu na ochranu osobních údajů (DPIA)*“.
- Podle ÚOOÚ je posouzení vlivu na ochranu osobních údajů nutné v situaci, kdy zpracování osobních údajů má za následek vznik vysokého rizika pro práva a svobody fyzických osob, a to s přihlédnutím k povaze, rozsahu, kontextu, účelům zpracování a využitím nových technologií. ÚOOÚ ve svém stanovisku uvádí seznam druhů zpracování, které posouzení vlivu na ochranu osobních údajů podléhají. Jedná s např. o zpracování zahrnující monitorování subjektu údajů nebo míst veřejně přístupných.

(C) JUDIKATURA

(1) ČÁSTEČNÁ NEPLATNOST ROZHODČÍ DOLOŽKY A AUTONOMIE VŮLE SMLUVNÍCH STRAN

(nález Ústavního soudu, sp. zn. III ÚS 1336/17)

- Obecné soudy zamítly návrh obchodní společnosti na nařízení exekuce, neboť rozhodčí doložka, která byla z části platná a z části neplatná, byla soudy považovaná za absolutně neplatnou jako celek. Část rozhodčí doložky, která přímo označovala osobou rozhodce, byla obecnými soudy shledána jako platná, avšak v části, kde v případě indispozice rozhodce bylo ponecháno na jedné smluvní straně, aby vybrala rozhodce ze seznamu rozhodců vedeného u společnosti, která není rozhodčím soudem, byla shledána jako neplatná. Z toho důvodu byla dle obecných soudů neplatností stížena celá rozhodčí doložka.
- Názor, že částečná neplatnost ujednání v rozhodčí doložce má za následek neplatnost celé rozhodčí doložky, byl podpořen i stanoviskem občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu.
- Ústavní soud se s názorem Nejvyššího soudu neztotožnil. Naopak uvedl, že je potřeba rozhodčí doložky vykládat tak, aby byl zachován princip smluvní volnosti a byla chráněna vůle stran v co nejvyšší míře. Proto pokud je rozhodčí doložka shledána částečně platnou a částečně neplatnou, měl by převážet zájem na konstatování její platnosti, pokud je to v daném případě možné.

(2) PORUŠENÍ VLASTNICKÉHO PRÁVA PŘI ZADRŽENÍ NESPORNÉ ČÁSTKY NADMĚRNÉHO ODPOČTU DPH

(nález Ústavního soudu, sp. zn. II. ÚS 819/18)

- Orgány finanční správy zahájily vůči stěžovatelce kontrolu na základě podezření, že by se mohla v rámci obchodování s drahými kovy podílet na tzv. „daňovém karuselu“. Správce daně po dobu trvání několikaleté kontroly zadržoval celou částku nadměrného odpočtu DPH včetně plnění týkajících se jiných obchodních aktivit stěžovatelky, ačkoliv kontrola byla omezena na obchodování s drahými kovy. Stěžovatelka marně několikrát požadovala omezení kontroly na sporná plnění a vrácení té části nadměrného odpočtu, o níž správce daně neměl žádné pochybnosti. Obecné soudy zamítly žalobu stěžovatelky s odůvodněním, že nesporná část musí sdílet osud té části, která je dosud prověřována.
- Ústavní soud zrušil rozhodnutí obecných soudů a uvedl, že došlo k zásahu do ústavně zaručeného práva na ochranu vlastnictví podle čl. 11 Listiny základních práv a svobod. Zadržování nadměrných odpočtů je bezesporu zásahem do vlastnického práva daňového subjektu. Tento zásah musí probíhat na základě zákona a v jeho mezích.

- Daňový řád sice výslovně neumožňuje nakládat s nespornou částkou odděleně od částky sporné, rovněž však v žádném svém ustanovení neumožňuje zadržovat nespornou částku společně s částkou spornou. S ohledem na to, že zásah do vlastnického práva stěžovatelky zcela postrádá zákonný základ, postup správce daně v předmětné věci představuje zásah do práva stěžovatelky na ochranu vlastnictví.

(3) NEOPRÁVNĚNÁ VÝPOVĚĎ Z NÁJMU BYTU (rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 26 Cdo 3328/2017)

- V případě, kdy pronajímatel nájem bytu vypověděl z jiných než zákonem stanovených důvodů, jde o výpověď neoprávněnou, nikoliv neplatnou. Neoprávněnost výpovědi musí nájemce uplatit žalobou podle § 2290 občanského zákoníku.